

Primorski dnevnik

Postnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 40 lir

TRST, nedelja 27. maja 1962

Leto XVIII. - Št. 125 (5209)

Glavni svet SKGZ

Ob današnjem zasedanju v
Gregorčičevi dvorani

Slovenska kulturno gospodarska zveza spada brez dvoma med tiste organizacije Slovencev v Italiji, ki je od svojega obstoja do danes pokazala in dokazala upravičenost svojega obstoja. Pa ne samo zaradi tega, ker je ena izmed redkih naših organizacij, ki povezuje Slovence v vseh treh obmejnih pokrajinah in s tem ruši njih razdeljenost na tri različne kategorije, temveč predvsem zato, ker je bila od svojega nastanka dalje vedno in povsod prisotna kjer koli in kadar so se postavljale zahteve po izvajanju naših narodnostnih pravic. Ne more torej biti dvoma, da je današnje zasedanje njenega glavnega sveta pomemben dogodek, ki zasluži, da mu naš dnevnik na tem mestu posveti nekaj misli pogoje iskrenih želja za uspešno delo ne le na zasedanju, temveč predvsem v določanju bodočih smernic in nalog ter pri njihovem izvajanju.

Ne da bi se spuščali v daljša uvodna razglabljanja o današnjem položaju Slovencev v Italiji, naj raje kar takoj pomenimo, da je po vseh izkušnjah Slovencev v videmskem pokrajinah od leta 1886, goriških od leta 1947 in tržaških od leta 1954 in po rezultatih borbe med tistih njihovih organizacij, ki so imele in imajo v svojih programih, statutih in volilnih obljubah zapisano, da se bodo borile za doseganje narodnostne enakopravnosti v smislu republiške ustave, mirovne pogodbe in londonskega memoranduma, da je to po vsem tem postalo še bolj jasno, kar smo vsi Slovenci bolj ali manj odločno vedno ponavljali: da so za uresničevanje naših pravic bile vedno najbolj učinkovite skupne akcije predstavnikov vseh strank in drugih organizacij, v katerih so Slovenci organizirani. To je bila prva osnovna načelna ugotovitev in hkrati izhodiščna točka za sleherni nadaljnje usmerjevanje vseh slovenskih organizacij in še toliko bolj SKGZ.

Druga ugotovitev pa zadeva trenutni politični položaj v državi, v kateri živimo. V našem dnevniku smo ob priliki imenovanja vlade leveda centra in tudi ob priliki prve polianice novega predsednika republike ugotovili, da pomeni izredno poudarjeno obljubljanje obeh glede spoštovanja in izvajanja republiške ustave ugodno znamenje tudi glede izpolnjevanja tistih ustavnih določb, ki nam jamčijo naše narodne pravice. Ponavljamo torej, da predvsem sprito prošnjo nove vlade, ne bi sme-

lo biti dvoma glede ugodnejših pogojev v naši bodoči borbi. Končno je treba pristeti med take ugodne pogoje tudi dobre odnose med obema državama, glede katerih zelo pogosto beremo najodgovornejše izjave o njihovem nadaljnjem izboljšanju.

Zveza je že doslej v okviru izvajanja svojih pravil vzporejala dejavnost svojih članov za doseganje njihovih namenov in jih v duhu vzajemnosti podpirala pri reševanju njihovih zadev in pri uresničevanju njihovih načrtov, kot je rečeno v točki 2 teh pravil. Zlasti pa se je borila za kulturno in gospodarsko enakopravnost Slovencev, zastopala, branila in pospeševala skupne kulturne in gospodarske koristi Slovencev ter dajala pobude, podpirala in vzporejala te pobude ter delovala za obrambo, korist in za napredek kulturnega in gospodarskega življenja Slovencev, kot se poudarja v nadaljnjih točkah istih pravil. Pri tem je dosegla precejšnje uspehe pri raznih pobudah, s katerimi pa se seveda ne more zadovoljiti. Žal ni uspelo, da bi prišlo do vzpostavitve nekega trajnejšega organizma za skupne akcije, ki bi bile gotovo bolj uspešne. Vendar se bo morala v tem smislu truditi tudi v prihodnosti. Saj so težave, na katere zadevamo Slovenci pri reševanju naših osnovnih pravic, še vedno velike, nikakor pa ne nepremostljive.

Ta vprašanja pa so še vedno: uveljavljanje ustave, predvsem člena 3 in 6, uveljavljanje posebnega statuta londonskega memoranduma, ukinitev treh kategorij, na katere smo Slovenci v treh pokrajinah razdeljeni. Seveda bi nas dovedlo predaleč, če bi naštevali in obravnavali vsako določbo zase. To bodo brez dvoma vsebovala poročila z razpravo vred na današnjem zasedanju. Pri tem je želeli, da bi se oglašili in uveljavili zlasti pripadniki mlade generacije, ki so se tako dobro izkazali pri organizaciji in udeležbi nedavnega nabrežinskega mladinskega zborovanja v protest proti imenovanju komisarja za podpis raznarodovalnega ukrepa.

Na tem zborovanju je bila hkrati nakazana tista pot skupnega nastopa in sodelovanja, ki jo SKGZ že toliko let zasleduje. Logično je torej, da bo po tej poti nadaljevala in dosegla v svojem okviru in izven njega najširše možno sodelovanje in delovanje vseh, ki se iskreno borijo za doseganje izvajanja naših osnovnih narodnih pravic.

V četrtek, 31. t.m. ob 18. uri bo v dvorani na stadionu «Prvi maj» prva javna produkcija, ki jo priredita baletna in folklorna skupina iz Barkovelj pod vodstvom koreografa Adrijana Willesa in Alberta Baračiča. Po dolgem poizvednem delu voditeljev in članov baletne šole in folklorne skupine bo širša javnost končno imela priložnost videti lepe rezultate njihovega dolgega hvale vrednega truda. Za produkcijo vlada veliko zanimanje, saj imena organizatorjev jamčijo, da bo program nudil vsem udeležencem mnogo lepega.

MOŽNOST NOVEGA PROCESA PROTI VODITELJU OAS

Salan je vodil OAS iz zapora Sante Ofenziva fašistov za revizijo razsodb

Fašistični advokat Isorni je predložil spomenico kapetana Ferrandija, s katero ta obtožuje nekatere člane vlade, da so sodelovali z OAS. Še vedno se stopnjuje dejavnost fašistov v Alžiriji.

PARIZ, 26. — Po razsodbi posebnega vojaškega sodišča, ki je prizaneslo voditelju oasovskih morilcev bivšemu generalu Salanu, je vsa fašistična desnica prešla v ofenzivo, da bi dosegla revizijo razsodb proti Jouhaudu in nekaterim drugim obsojenim fašistom in da bi ustvarila čim večjo zmedo. V ta okvir spada spomenica zaprtega bivšega kapetana Ferrandija, ki je sodeloval s Salanom. Spomenico je izročil Ferrandijev zagovornik fašistični advokat Isorni, ki je po vojni branil maršala Petaina, namestnika državnega pravdnika pri vojaškem sodišču polkovniku Pirotu. Isorni je to povedal na tiskovni konferenci, ki jo je bil nalašč sklical. Isorni je med drugim izjavil: «Kapetan Ferrandi mi je poveril naloge, naj izročim polkovniku Pirotu spomenico, katere vsebino bo potrdil na zaslišanju, ki je določeno za 29. maja. V tej spomenici želi kapetan Ferrandi, naj bo pravica do kraja obveščena, in govori še posebej: 1. O odnosih, ki jih je imel voditelj OAS z voditelji glavnih političnih strank v metropoli in med drugimi z voditeljem SFIO, katere je obveščal o svojih akcijah po osebnih odposlancih, ter o tajnem spodbujanju, ki ga je dobil od nekaterih, naj nadaljuje to akcijo. 2. O delujoči in učinkoviti simpatiji, ki jo je pokazal generalu Salanu in OAS eden najvažnejših ministrov sedanje vlade, ko mu je med drugim poročal o poteku sej ministrskega sveta. Sporočilo dodaja, da Salan tr-

cesa proti Salanu na podlagi novih obtožb. Po informacijah, ki so prišle iz Alžirije, je bilo dokazano, da je Salan vodil OAS tudi po svoji aretaciji iz celice v zaporu Sante. Oblasti imajo kaže na razpoložbo dokumente, ki dokazujejo to njegovo dejavnost. Gre predvsem za pismo od 24. aprila, ki so ga našli pri aretiranim oasovcem Canalu, in s katerim je Salan dajal Canalu ukaz, naj položi nekatere zneske v korist drugim oasom, med katerimi v korist Georges Bidaulta. Vprašanje je, ali bi ta okoliščina, če bi se izkazala za resnično, zadostovala za nov proces proti Salanu. Pri tem ugotavljajo, da je bil Salan sojen za dejanja, katerih je bil kriv do svoje aretacije 20. aprila. Njegovo poznejše delovanje

pomeni «novo dejstvo», ki bi lahko opravičilo nov proces. Do sedaj niso v uradnih krogi zanikali trditve kapetana Ferrandija. Vendar pa piše poldanski «Paris-Press», ki je blizu krogov Elizejske palače: «V vladnih krogih ugotavljajo, da gre za enega od številnih elementov ofenzive, ki jo so začeli advokati obtožencev OAS po razsodbi proti Salanu in po zahtevi za revizijo procesa proti Jouhaudu. Ker se prva točka ne tiče nobenega člana vlade, komentirajo v teh krogih, samo ostali dve točki. Glede druge točke poudarjajo, da bi morali obtoževalci dokazati, da katero vladno osebnost gre, ali je do stikov s sedanjimi člani OAS prišlo, ko se je začela nj-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PO ZAKLJUČENEM OBISKU V MEHIKI

Popović obišče danes ZDA

CIUDAD MEXICO, 26. — Državni tajnik za zunanje zadeve Jugoslavije Koča Popović je zaključil svoj dvodnevni uradni obisk v Mehiki in bo jutri odpotoval na dvodnevni obisk v ZDA. V uradnem sporočilu o razgovoru med zunanjima ministroma Jugoslavije in Mehike

se ugotavlja, da sta ministra podprla napore za ublažitev napetosti in dosegla popolno soglasje glede prenehanja jedrskih poskusov ter izrazila prepričanje, da sta za miroljubni razvoj osnovnega pomena uresničenje pravic vseh narodov do samoodločbe in mednarodno so-

delovanje na osnovi popolne enakopravnosti. Koča Popović je med svojim bivanjem v Mehiki izročil predsedniku Adolfo Lopezu Mateosu vabilo predsednika Tita, naj obišče Jugoslavijo. Predsednik Mehike je vabilo z zadovoljstvom sprejel.

Sedem dni v svetu

Stavka učiteljev in profesorjev

Pretekli teden od torka do petka je bila osrednja stavka učiteljev in srednješolskih profesorjev, ker vlada ni sprejela njihovih zahtev za izboljšanje pogojev za prihodnje leto; predsednik vlade Fanfani se je bil sicer obvezal, da bodo te njihove zahteve sprejeli, ko bodo proučili najkasneje do 15. decembra letos in jim po možnosti skusili ugoditi, vendar so sindikalne organizacije šolnikov imele to obvezo za nezadostno (ker so že itak sprejele za letošnje kompromisno rešitev, ki predvideva za njihovo gmožno žrtev v višini 45 milijard) in so proglasile štiridnevno stavko od 22. do 25. t.m. Stavka je bila zelo uspešna: udeležilo se je od 90 do 95 odst. profesorjev, medtem ko je bila udeležba učiteljev znatno manjša. Ker so učitelji vključeni v dobrih meri v sindikalni organizaciji SINASCEL (CISL), ki stavke ni podprla, ker je menila, da je obveza predsednika vlade zadostno jamstvo, da bo to vprašanje rešeno, se pred koncem letošnjega leta.

Sprito okoliščine, da vlada ni napravila med stavko nobenega poskusa za obnovitev pogajanj in da se ne zane niti po zaključku stavke, domnevajo, da bodo šolniki ponovno stavkali še prihodnji teden, kar utegne imeti za neželje posledice predvsem za dijake srednjih šol, ker bi v primeru stavke ne mogli vedeti, kako in kdaj se bo zaključilo letošnje šolsko leto.

Pa tudi drugi državni uslužbeni in nameščenci so proglasili stavkovno gibanje: železničarji, postarji in nekatere kategorije državnih uradnikov, ki zahtevajo časno dopolnilno doklado, ki so jo že priznali nekaterim državnim nameščencem. S tem v zvezi bo prihodnji teden, začeni s ponedeljkom, več takih stavk, hkrati pa bodo stavkali tudi kmetijski delavci.

V četrtek je bila seja vlade, na kateri so odobrili tudi zakonski osnutek, ki pooblašča vlado, da prenese nekatere centralne funkcije na organe krajevne uprave in organe deželne uprave, ko bodo uveljavili deželno ureditev. Gre za važen korak na poti decentralizacije državne uprave v okviru splošne reforme birokracije, kar spada v programske obveze nove vlade.

V poslanski zbornici se je začela in zaključila splošna razprava o finančnih proračunih (ministerev za državni proračun, za finance in za zaklad). S tem v zvezi je minister za državni proračun La Malfa imel poročilo, v katerem je opisal stanje italijanskega gospodarstva in perspektive njegovega nadaljnjega razvoja, hkrati pa ugotovil potrebo, da se v najkrajšem času preide k politiki gospodarskega načrtovanja,

da bi premagali posledice neskladnega gospodarskega razvoja med Severom in Jugoim ter med industrijo in kmetijstvom. V tej perspektivi se postavlja tudi vprašanje nacionalizacije elektricne industrije, ki je nujen pogoj za prehod k politiki gospodarskega načrtovanja.

Okrog vprašanja nacionalizacije elektricne energije se vodi ostra polemika: zlasti se glede tega aktivni liberalci, ki vidijo v tem ukrepu malo manj kot konec sveta, kljub temu, da so elektricna industrija že nacionalizirani v skoraj vseh evropskih deželah.

V poslanski zbornici so (med razpravo o finančnih proračunih) tudi vsi demokratijski govorniki poudarili nujnost nacionalizacije elektricne industrije in se pri tem sklicevali ne le na 3. člen ustave, ampak tudi na razne paške enice, v katerih se udeležujejo najmanj posredno država, gospodarsko področje, ko gre za dejavnost, ki je ni več mogoče prepustiti koristolovski samovolji posameznikov.

Glede nacionalizacije elektricne industrije se mora vlada odločiti najkasneje do 15. junija, ker to spada med njene programske obveze. Sedaj že ni več dvoma, da bo elektricna industrija nacionalizirana; vprašanje je le, kako bodo to izvedli: socialisti, socialdemokrati in republikanci zahtevajo, da se to izvede z zakonskim odlokom, da bi tako preprečili spekulacije in zavarovali drobnim varčevalcem, ki so vložili svoje prihranke v delnice električnih podjetij. Delnice nameravajo zamenjati z državnimi obveznicami.

70 let maršala Tita

Jugoslovanski narodi so slavili v petek velik dan: 70-letnico predsednika maršala Tita. Kakor vsako leto so organizirali štetje, ki je prinesla priljubljenemu voditelju pozdrave iz vseh delov države. Dan prej pa je bila stalnostna seja centralnega komiteja ZKJ, na kateri so izročili predsedniku pozdravno pismo, ki poudarja njegove velike zasluge za delavski razred in za socialistično gradnjo Jugoslavije.

Ob tej priložnosti so odprli v Beogradu muzej #25. maja, ki ga je v počastitev rojstnega dneva predsednika Tita zgradil ljudski odbor Beograd. V muzeju bodo razstavljena številna darila, ki jih je dobil maršal Tita v Jugoslaviji in iz tujine. V prostorih muzeja

(Nadaljevanje na 2. strani)

DANES

Kot je bilo pričakovati, je pre-senčilna razsodba vojaškega sodišča proti oasovskemu voditelju Salanu povzročila pravo ofenzivo fašistov. Sedaj je prišlo na dan — poleg tistega, kar se je zvedelo že med zaslišanjem bivšega predsednika vlade Debreja — da je imel Salan odnose z voditelji glavnih političnih strank in med drugimi tudi z voditelji socialistične SFIO, katere je obveščal o svojih skljajih, hkrati pa je oasovski voditelj prejemal tajne spodbude, naj svojo akcijo nadaljuje; eden najvažnejših ministrov sedanje vlade (ime se ni znalo) pa je kazal sučinkovito simpatijo Salanu in njegovi tajni zločinski organizaciji, ter mu poročal celo o poteku sej ministrskega sveta. Včeraj se je mi zvedelo, da je Salan vodil OAS tudi po svoji aretaciji, in sicer iz celice v zaporu Sante. Ta ugotovitev bi utegnila povzročiti obnovo procesa proti Salanu. Njegova OAS pa je tudi včeraj nadaljevala ves dan z zločini, tako da so fašisti v Alžiriji s 23 atentati ubili do 18. ure 15 Alžircev in 5 Francozov, ranili pa 27 Alžircev in 11 Francozov.

Sprito takega stanja stvar: ugotavljajo levičarski tisk — imamo v Evropi poleg dveh fašističnih držav v krizi, se Francijo in Zahodno Nemčijo, kjer se režim iz dneva v dan usmerja vedno bolj v desno in se na vse mogoče načine upira slehernemu poskusu pomiritve med Vzhodom in Zahodom.

V fašistični Španiji je cela vrsta pisateljev, pesnikov, slikarjev in drugih umetnikov pogumno izrazila svojo solidarnost s predsednikom španske akademije in s skupino intelektualcev, ki so pred tremi tedni s posebnim pismom pozvali Franco, naj se odpove diktatorskim metodam. Po vestih tiskovne agencije, da AFP stavka v Španiji še vedno 60.000 delavcev; v Madridu so se pojavili včeraj letaki, ki pozivajo policijo, naj ne nastopa proti ljudstvu; v Barceloni pa so delavci priredili demonstracijo. Zaskrbljeni Franco je sklical sejo vlade, ki je o nastalem položaju razpravljala nič manj kot 16 ur.

V Italiji se bo jutri po p. tek zaključeni stavki šolnikov, začela dvodnevna stavka dveh milijonov kmetijskih delavcev. Zaradi ugodnega poteka pogajanj je bila za jutri napovedana slava železničarjev preklicana.

V FRANCOVI ŠPANJI

«Povišaj mu plačo, da bo njegova žena lahko plačala dražji premog!»

Sporočili so tudi, da so bili filmi, ki jih je vrtil Scott Carpenter med svojim poletom, hudo nekedevani, ker je morska vo-

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

Wet Set

ALCO

UL. TIMEUS 7

